

Seat Number

--	--	--	--	--	--

April 2015

CJ-201

Sustainable Development Communication

(12010)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

सूचना :-

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. Students should note, no supplement will be provided.
पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. All questions carry equal marks.
सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
5. Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
6. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.

1. Write answer **any four** of the following.
खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

12

- a) Explain the development tools.
विकास संवादाचे साधने सांगा.
- b) Describe the importance of conventional and non conventional energy sources.
पारंपारिक आणि अपारंपारिक उर्जा स्रोतांचे महत्त्व सांगा.
- c) Explain the importance of environment communication.
पर्यावरण संवादाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- d) Explain the structure of Indian democratic decentralization.
भारतीय लोकशाही विकेंद्रीकरणाची रचना स्पष्ट करा.
- e) What is meant by development communication?
विकास संवाद म्हणजे काय?

- f) How can the media help in health educations.
आरोग्य शिक्षणासाठी माध्यमाची मदत होवू शकते का.
- g) Explain the importance of education in Khandesh.
खान्देशातील शैक्षणिक महत्त्व सांगा.
- h) Explain the importance of Radio in Rural development.
ग्रामीण विकासात रेडीओचे महत्त्व सांगा.
2. Explain the concept of sustainable development communication. 12
शास्वत विकास संवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- OR
- Explain Agricultural development communication with suitable example.
कृषी विकास संवाद म्हणजे काय. ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
3. Explain the importance of woman and weaker sections development communication in India. 12W
भारतातील महिला व दुर्बल घटकांच्या विकास संवादाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- OR
- Write a detail note on Non-governmental organisations in Khandesh.
खान्देशातील स्वयंसेवी संस्था विषयी सविस्तर लिहा.
4. Explain the importance of Pnachayat Raj to Rural development communication. 12
ग्रामीण विकास संवादात पंचायतराजचे महत्त्व सांगा.
- OR
- Explain the role of media in development communication.
विकास संवादात माध्यमाची भूमिका स्पष्ट करा.
5. Write a short notes any two. 12
टिपा लिहा कोणत्याही दोन.
- a) Barriers in development communication
विकास संवादातील अडथळे.
- b) Development Journalism.
विकास पत्रकारिता
- c) Folk Media
लोककला माध्यम
- d) case study
केस स्टडी (व्यष्टी अध्ययन)

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 102

History of Press and Other Media (11020)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

सूचना :-

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. Students should note, no supplement will be provided.
पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. All questions carry equal marks.
सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Write on any four of the following.

12

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- a) Write on the need of newspapers in the society.
समाजासाठी वृत्तपत्रांची आवश्यकता याविषयी लिहा.
- b) Describe the characteristics of television.
चित्रवाणीची गुणवैशिष्ट्ये विषद करा.
- c) What is your understanding about parallel cinema?
समांतर सिनेमाबाबत तुमचे आकलन काय आहे?
- d) What is the contribution of James Augustus Hicky for Indian newspapers?
भारतीय वृत्तपत्रासाठी जेम्स ऑगस्टस हिकी यांचे योगदान काय?
- e) What is importance of 'Deenbandhu' for Marathi press?
मराठी पत्रकारितेत 'दीनबंधू' चे महत्त्व काय आहे?

- f) Give details about first newspaper of world.
जगातील पहिले वृत्तपत्र याबाबतचा तपशील द्या.
- g) Why Hindi Press is more popular than English Press in India?
भारतात इंग्रजी वृत्तपत्रांपेक्षा हिंदी वृत्तपत्रे अधिक लोकप्रिय का आहेत?
- h) What is your understanding about Folk Media?
'लोक माध्यमे' यासंदर्भात तुमचे आकलन काय आहे?
2. Critically examine the contribution of 'Dalit Press' in Maharashtra. 12
"महाराष्ट्रातील दलित वृत्तपत्रांचे योगदान" याबाबत विवेचक भाष्य करा.
OR
Describe the similarities and differences in the role of 'Kesari' and 'Sudharak' in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील केसरी आणि सुधारक यांच्या भूमिकेतील साम्य व भेद स्पष्ट करा.
3. Describe the contribution of Krishnarao Bhalekar and Mukundrao Patil for Marathi Press. 12
'मराठी पत्रकारितेत' कृष्णराव भालेकर आणि मुकुंदराव पाटील यांचे योगदान स्पष्ट करा.
OR
Trace the history and development of radio in India.
भारतातील नभोवाणीचा उगम व विकास याचा शोध घ्या.
4. Give details about early years of Indian cinema. 12
भारतीय सिनेमाचा आरंभीचा कालखंड याचा तपशील सांगा.
OR
Do you think print media will vanish due to the technological advancement in the field of media?
Discuss.
माध्यम क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीमुळे मुद्रित माध्यमे नामशेष होतील असे तुम्हास वाटते का? चर्चा करा.
5. Write short notes on any two of the following. 12
टिपा लिहा (कोणतेही दोन).
a) Dadasaheb Phalke.
दादासाहेब फाळके.
b) Balshashtri Jambhekar.
बाळशास्त्री जांभेकर.
c) Kal.
काळ.
d) Young India.
यंग इंडिया.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 202

Communication Research

(12020)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

सूचना :-

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. Students should note, no supplement will be provided.
पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. All questions carry equal marks.
सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. Figures to right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Write answers on any four of the following.
खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

12

- a) What is mass communication Research?
जनसंवाद संशोधन म्हणजे काय?
- b) Give the meaning of content Analysis.
आशय विश्लेषणाचा अर्थ सांगा.
- c) What is Pictorial Questionnaire?
चित्रमय प्रश्नावली म्हणजे काय?
- d) What are the objectives of schedule?
अनुसूचीचे प्रमुख उद्दिष्ट्ये कोणती?

- e) What do you understand by survey Research?
सर्वेक्षण संशोधन विषयी तुमचे आकलन काय?
- f) Write the types of Hypothesis.
गृहितकृत्याचे प्रकार लिहा.
- g) Write the types of Research Method.
संशोधन पद्धतीचे प्रकार लिहा.
- h) Explain the criteria of good Research.
चांगले संशोधनाचे निर्देशन स्पष्ट करा.
2. Describe the functions and importance of communication Research. 12
संज्ञापन संशोधनाचे कार्य आणि महत्त्व विषद करा.
OR
Distinguish between descriptive and experimental research design.
वर्णनात्मक आणि प्रयोगात्मक संशोधन आराखड्यातील फरक सांगा.
3. State the importance of sampling methods in Research. 12
संशोधनात नमुना निवड पद्धतीचे महत्त्व विषद करा.
OR
Write the benefits of Media Research with suitable examples.
माध्यम संशोधनाचे फायदे उदाहरणासह लिहा.
4. Write a detail note on Public opinion survey. 12
जनमत सर्वेक्षणाविषयी सविस्तर टीपन लिहा.
OR
Describe the essential elements for research report writing.
संशोधन अहवाल लेखनातील आवश्यक घटक विषद करा.
5. Write short notes any two of the following. 12
टीपा लिहा कोणत्याही दोन.
a) Case study
व्यष्टी अध्ययन	c) Objectivity
वस्तुनिष्ठता
b) Research Paper
शोधनिबंध	d) References
संदर्भसूची

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 103

News Reporting and Editing (11030)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.
5. Figures to right indicate full marks.

1. Write Answer on any four of the following

12

(कोणतेही चार प्रश्न सोडवा)

- a) Explain the news reporting.
बातमी वार्ताकन स्पष्ट करा.
- b) What is lead.
शिरोभाग म्हणजे काय?
- c) What is Dummy page?
डमी पान म्हणजे काय?
- d) Explain types of Interview.
मुलाखतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- e) Explain the sport's Journalism.
क्रिडा पत्रकारिता स्पष्ट करा.
- f) What is photo Editing?
छायाचित्र संपादन म्हणजे काय?
- g) Explain the Structure of News.
बातमीची रचना स्पष्ट करा.
- h) What is Investigative Reporting.
शोधक वार्तालेखन म्हणजे काय?

2. Write in detail about various news agencies. 12
 विविध वृत्तसंस्थांबद्दल सविस्तर लिहा.
 OR
 What is Political Reporting? Explain.
 राजकीय वृत्तसंकलन म्हणजे काय? स्पष्ट करा.
3. Describe the qualities of a good reporter. 12
 चांगल्या पत्रकाराच्या गुणवैष्ट्यांचे वर्णन करा.
 OR
 Write in detail on five W's and H of news.
 बातमीच्या सहा 'क' कारांबद्दल सविस्तर लिहा.
4. Importance of local Language of district Newspaper. 12
 जिल्हा वृत्तपत्रामध्ये स्थानिक बातमीचे महत्व यावर चर्चा करा.
 OR
 What care should be taken while writing news of an accident?
 अपघाताची बातमी लिहीतांना कोणती काळजी घेणे आवश्यक आहे?
5. Write short notes on any two of the following. 12
 (टिपा लिहा कोणत्याही दोन)
 a) Concept of the news.
 बातमीची संकल्पना.
 b) Inverted Pyramid.
 उलटा त्रिकोण.
 c) Dead Line.
 अंतिम कालमर्यादा.
 d) News room.
 वृत्तदालन.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 203

Media Law and Ethics (12030)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

सूचना :-

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. Students should note, no supplement will be provided.
पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. All question are compulsory.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
6. All question carry equal marks.
सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Write Answers any four of the following.

12

- a) What is case studies?
व्यष्टी अध्ययन म्हणजे काय?
- b) What is detamation?
बदनामी म्हणजे काय?
- c) What is public interest litigation?
जनहित याचिका म्हणजे काय?
- d) What is Contempt of Parliament?
संसदेचा अवमान म्हणजे काय?
- e) What is Contempt of Court act?
न्यायालयाचा अवमान कायदा म्हणजे काय?

- f) What is Intellectual property Right Act?
बौद्धिक संपदा कायदा म्हणजे काय?
- g) What is Cyber Laws.
सायबर कायदा म्हणजे काय?
- h) What is legislature Journalism.
विधीमंडळ पत्रकारिता म्हणजे काय?

2. Explain the benefits of Freedom of speech and expression of the media.
भाषण व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचे माध्यमांना होणारे फायदे स्पष्ट करा.

12

OR

What are the privileges of parliament?
संसदेचे विशेषाधिकार कोणते?

3. Describe the copy right act?
मुद्रणाधिकारचा कायदा स्पष्ट करा.

OR

Describe the ownership of media.
माध्यम मालकी प्रकार स्पष्ट करा.

4. Describe the press Commission?
वृत्तपत्र आयोग स्पष्ट करा.

OR

Explain the benefits of working Journalist act to the Journalist.
श्रमिक पत्रकार कायदानूसार पत्रकारांना कोणते फायदे होतात स्पष्ट करा.

5. Write short notes any two.

12

- a) The press and registration of book Act.
वृत्तपत्र आणि ग्रंथ नोंदणी कायदा.
- b) Contempt of Court act.
न्यायालयाचा अवमान कायदा.
- c) Social responsibility.
सामाजिक जबाबदारी.
- d) Media Ethics.
माध्यम नितीमत्ता.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 104

Advertising and Public Relations (11040)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

सूचना :-

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. Students should note, no supplement will be provided.
पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. All question carry equal marks.
सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
6. Figures to right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Write answers any four of the following.

12

- a) What are the advantages of advertising?
जाहिरातीचे महत्व सांगा.
- b) What is advertising campaign?
जाहिरात मोहिम म्हणजे काय?
- c) What is the social aspect of advertising?
जाहिरातीची सामाजिक बाजू सांगा.
- d) Compare the public relation and advertising?
जनसंपर्क आणि जाहिरात यांची तुलना करा.

- e) What are the special tools of Public relation?
जनसंपर्काची विशेष साधने कोणती.
- f) What is the media planning of advertising?
जाहिरातीचे माध्यम नियोजन म्हणजे काय?
- g) Explain the nature of advertising?
जाहिरातीचे स्वरूप स्पष्ट करा?
- h) Write in short note about Government P.R.?
शासकीय जनसंपर्काबाबत थोडक्यात टिप लिहा.
2. Describe the organizational structure of advertising agency. 12
जाहिरात संस्थेची अंतर्गत रचना स्पष्ट करा.
- OR
- What is advertising campaign? Discuss the importance points for campaign.
जाहिरात मोहिम म्हणजे काय? जाहिरात मोहिम राबविण्यासाठी महत्वाच्या मुद्याविषयी चर्चा करा.
3. Describe in brief about the History of Public Relation. 12
जनसंपर्काचा इतिहास थोडक्यात लिहा.
- OR
- What are the different types of advertising?
जाहिरातीचे विविध प्रकार सांगून त्याची माहिती द्या.
4. How a PRO should maintain proper relations with media? Why is it necessary for a PRO? 12
जनसंपर्क अधिकाऱ्याने माध्यमांशी चांगले संबंध राखण्यासाठी काय करावे? जनसंपर्क अधिकाऱ्यासाठी हे का आवश्यक आहे.
- OR
- Describe the History of Advertising.
जाहिरातीच्या इतिहासाविषयी सविस्तर लिहा.
5. Write short notes any two of the following. 12
a) Open House
खुले दालन	b) Publics in PR
जनसंपर्कातील जनता
c) Internal house Journal
अंतर्गत गृह पत्रे	d) Economic aspect of advertising.
जाहिरातीची आर्थिक बाजू

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 204

Management of Media Organization (12040)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

सूचना :-

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. Students should note, no supplement will be provided.
पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. All questions carry equal marks.
सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
5. Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
6. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.

1. Write Answers of any four of the following. 12

- a) Write the four main functions of Management in one line each.
व्यवस्थापनातील पाच प्रमुख कार्ये प्रत्येकी एका ओळीत लिहा.
- b) Write the stages in the Planning Process.
नियोजन प्रक्रियेतील टप्पे लिहा.
- c) Describe the ownership pattern, 'Chain Newspapers'.
'साखळी वृत्तपत्रे' या वृत्तपत्र मालकी व्यवस्थापनाची माहिती लिहा.
- d) Which are the Five 'M' in management?
व्यवस्थापन शास्त्रातील पाच 'म' कार कोणते?
- e) Explain the importance of Readership Survey' in short.
'वाचक पाहणीचे' महत्त्व थोडक्यात विशद करा.
- f) Explain the concept 'Ombudsman' in Newspaper Media.
'वृत्तपत्रीय लोकपाल' (ऑम्बुड्समन) ही संकल्पना स्पष्ट करा.

g) Write the four important expenditures of Newspapers.

वृत्तपत्रांचे चार महत्त्वाचे खर्च लिहा.

h) What is pagemaking?

पृष्ठमांडणी म्हणजे काय?

2. Explain the problems of Newspaper Industry in India. 12

भारतातील वृत्तपत्र उद्योगाच्या समस्या स्पष्ट करा.

OR

Planning, Control and Co-ordination is the trinity of Media Management. Explain this statement.

"नियोजन, नियंत्रण व समन्वय ही माध्यम व्यवस्थापनाची त्रिमुर्ती आहे", या विधानाचे स्पष्टीकरण करा.

3. Explain the Functions and Organizational structure of different departments in a Newspaper Media. 12

वृत्तपत्र माध्यमाच्या विविध विभागांची संगठनात्मक रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

OR

Explain the various efforts made by the manager to increase the sell of a Newspaper.

विक्रीवाढीसाठी व्यवस्थापकाने करावयाच्या विविध प्रयत्नांची सविस्तर माहिती द्या.

4. What is Scheduling? Write the importance of Media Scheduling. 12

सूचीपत्र (शेड्युलिंग) तयार करणे म्हणजे काय? त्याचे माध्यमातील महत्त्व विशद करा.

OR

State the importance of 'Market Survey'. For Media Management.

माध्यम व्यवस्थापनासाठी बाजारपेठ संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

5. Write short notes on any two of the following. 12

a) Personnel Management.

कर्मचारी व्यवस्थापन.

b) Circulation Management.

वितरण व्यवस्थापन.

c) HRD for Media.

माध्यमांसाठी मनुष्यवळ विकास.

d) ABC

ए बी सी

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ - 301
Radio and Production
(311)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. All questions carry equal marks.

1. What is your understanding about field recording? Explain with details.

OR

Trace a brief History of Radio broadcasting in India.

2. Explain the importance of microphone in radio programme production? Explain the types and uses of microphones.

OR

Write in details on Radio discussion.

3. Explain Radio script writing in details.

OR

Radio programmes become more informative use of Radio features. Describe with details. Write a detailed note.

4. Explain in detail on Radio Interview technique.

OR

Write in detail note on Radio Documentary production.

5. Write short notes any two.

- i) News Production
- ii) Radio Announcer
- iii) Programme on radio for women
- iv) Radio Advertising.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. क्षेत्रीय ध्वनीमुद्रण याबाबत आपले आकलन काय आहे? तपशिलासह लिहा.

किंवा

भारतातील रेडिओ प्रसारणाच्या इतिहासाचा संक्षिप्त आढावा घ्या.

2. रेडिओ कार्यक्रम निर्मितीत मायक्रोफोनचे महत्त्व स्पष्ट करून मायक्रोफोनचे प्रकार व उपयोग विशद करा.

किंवा

रेडिओ वरील चर्चाविषयी सविस्तर लिहा.

3. रेडिओ कार्यक्रमांच्या संहिताविषयी सविस्तर लिहा.

किंवा

रेडिओ वृत्तलेखामुळे आकाशवाणीचे कार्यक्रम माहितीपूर्ण झालेले आहेत. तपशिलासह लिहा.

4. रेडिओ वरील मुलाखत तंत्राविषयी सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

रेडिओ माहितीपट निर्मिती विषयी सविस्तर लिहा.

5. टिपा लिहा. कोणत्याही दोन

- 1) वृत्तनिर्मिती
- 2) रेडिओ उद्घोषक
- 3) महिलांसाठी आकाशवाणी कार्यक्रम
- 4) रेडिओ वरील जाहिरात.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ - 401
New Media Technology
(411)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. All questions carry equal marks.

1. "Information Technology has influenced every media" Discuss with suitable examples.

OR

What is your understanding about "advertisement on Internet"? Explain with details.

2. What is your thinking about "Cyber Journalism"? Explain with details.

OR

Describe the various stages in the development of websites.

3. What is your thinking about future of e-commerce?

OR

Describe the advantages and limitations of the TCP/IP protocols.

4. Explain the concept and nature of Email.

OR

Write with details on "Role of computer in Desk Top Publishing.

5. Write short notes any two.

- 1) F M Radio Revaluation in India.
- 2) Dial – Up Internet connection.
- 3) I. S. D. N.
- 4) Video Conferencing.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. माहिती आणि तंत्रज्ञानाने प्रत्येक माध्यमाला प्रभावित केले आहे. योग्य उदाहरणासह चर्चा करा.

किंवा

इंटरनेट वरील जाहिराती या संदर्भात तुमचे आकलन काय आहे? तपशिलासह लिहा.

2. सायबर पत्रकारिता संदर्भात तुम्ही काय चिंतन करता? तपशिलाने लिहा.

किंवा

संकेतस्थळ (वेबसाईट) विकसित करण्यास कोण-कोणते टप्पे आहेत ते सांगा.

3. ई कामर्स च्या भवितव्याबाबत तुमचे चिंतन काय आहे?

किंवा

टिसीपी/आयपी प्रोटोकॉलचे फायदे आणि मर्यादा विशद करा.

4. ईमेलची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

डेस्क टॉप पब्लिशिंग मध्ये संगणकाची भूमिका या विषयावर तपशिलाने लिहा.

5. टिपा लिहा कोणत्याही दोन

- 1) भारतातील एफ. एम. रेडिओ क्रांती.
- 2) डायल अप इंटरनेट जुळणी.
- 3) आय. एस. डी. एन.
- 4) व्हिडिओ कॉन्फ्रॅन्सींग

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 402
Communication Research
(412)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory
5. All questions carry equal marks.

1. What important points are to be kept in mind during data analysis?

OR

Explain the concept of communication Research with suitable examples.

2. What are the benefits of media research? Highlight its importance as a tool of reporting.

OR

Explain the concept of content Analysis? How it is useful for communication Research?

3. 'Goal of any research is to find out true nature of truth' Discuss.

OR

'Case study method play a vital role in communication research' Discuss.

4. Give the meaning of hypothesis? Explain its importance in research.

OR

Which are the methods of preparing questionnaire? Explain them in details.

5. Write short notes any two.

a) Exit polls	b) Observation method
c) Interview techniques	d) Feedback

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तथ्य संकलन करताना कोणत्या महत्वाच्या बाबी लक्षात घेणे गरजेचे असते.

किंवा

संवाद संशोधन ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

2. माध्यम संशोधनाचे कोणते फायदे आहेत? बातमी लेखनासाठी त्याचे महत्त्व यावर प्रकाश टाका.

किंवा

आशय विश्लेषण ही संकल्पना स्पष्ट करा ? संवाद संशोधनासाठी ते कसे उपयोगी ठरते?

3. 'सत्याचे खरे स्वरूप शोधणे हे कोणत्याही संशोधनाचे उद्दिष्ट्ये असते' चर्चा करा.

किंवा

'संवाद संशोधनात व्यष्टी अध्ययन पध्दती महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते' चर्चा करा.

4. गृहित कृत्यांचा अर्थ सांगा? संशोधनात त्याचे महत्त्व विषद करा.

किंवा

प्रश्नावली निर्मितीच्या पध्दती कोणत्या त्या सविस्तर स्पष्ट करा.

5. टिपा लिहा कोणत्याही दोन.

अ) एक्झिट पोल.

ब) निरीक्षण पध्दती.

क) मुलाखती तंत्र

क) प्रतिसाद

Seat Number

--	--	--	--	--	--

वाचक - 014

CJ 303
Advertising
(313)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. All questions carry equal marks.

1. What is creativity? Describe the role of creativity in advertising.

OR

Define consumer behaviour. Explain the various factors of consumer behaviour.

2. Explain the concept of "Advertising Appeals". Describe the classification of advertising appeals.

OR

Describe the various models of consumer behaviour.

3. What is media planning? Write the components of media planning.

OR

What is advertising research? Explain its need.

4. Define Branding? Explain the importance of Branding.

OR

Discuss the techniques of pre-testing research of print media advertisements.

5. Write notes on **any two** of the following.

- a) Advertising Tools.
- b) Advertising Budget.
- c) Graphics for Advertising.
- d) Process of Motivation.

वाचक - 014

1

P.T.O

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सीलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सर्जनशिलता म्हणजे काय? जाहिरातीतील सर्जनशिलतेची भूमिका काय असते? ते स्पष्ट करा.
किंवा
ग्राहक वर्तणूकची व्याख्या द्या. ग्राहक वर्तणूकचे विविध घटक स्पष्ट करा.
2. "जाहिरातींचे आवाहन" ही संकल्पना स्पष्ट करा. जाहिरातींच्या आवाहानांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
किंवा
ग्राहक वर्तनाची विविध प्रतिमाने विशद करा.
3. माध्यामांसाठी नियोजन म्हणजे काय? माध्यमांसाठी नियोजन करताना कोणत्या घटकांचा विचार करावा लागतो?
किंवा
जाहिरात संशोधन म्हणजे काय? जाहिरात संशोधनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
4. मुद्रांकनाची (चिन्हांकन) व्याख्या लिहा. मुद्रांकनाचे महत्व स्पष्ट करा.
किंवा
मुद्रित माध्यमांसाठी जाहिरातींच्या प्रसारणपूर्व चाचणी संशोधन करण्याच्या तंत्राची माहिती लिहा.
5. टिपा लिहा कोणत्याही दोन
अ) जाहिरातींचे साधने.
ब) जाहिरातींसाठी आर्थिक तरतूद.
क) जाहिरातींसाठी आरेखन.
ड) प्रेरणा प्रक्रिया (कार्यपद्धती)

Seat Number

--	--	--	--	--	--

CJ 304

Public Relations / Corporate Communication (314)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. All questions carry equal marks.

1. What is mean by corporate communication? Explain how it's related with public Relation.

OR

Write a detail note on how would internal public Relation developed.

2. Explain the importance of Exhibitions in public Relation.

OR

What is the role of house journal in internal communication?

3. Explain the concept of corporate Image. Differentiate between corporate image and corporate Identity.

OR

What is the nature and scope of corporate communication?

4. Write in detail about media toots of public Relation.

OR

How a PRO should maintain proper relations with media? Why is it necessary for a PRO.

5. Short notes **any two**.
 - a) PR Consultancy firms.
 - b) PR of Government
 - c) Research in PR
 - d) PR campaign.

मराठी रूपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सीलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
6. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. संयुक्त संवाद म्हणजे काय? जनसंपर्काशी ते कसे निगडित आहे. ते स्पष्ट करा.
किंवा
अंतर्गत जनसंपर्क कशा पध्दतीने विकसित केल्या जावू शकतो. या विषयी सविस्तर लिहा.
2. जनसंपर्कात प्रदर्शनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
किंवा
अंतर्गत संवादात गृहपत्राची भूमिका विषद करा.
3. संयुक्त प्रतिमा ही संकल्पना स्पष्ट करा. संयुक्त प्रतिमा व संयुक्त ओळख यातील फरक सांगा.
किंवा
उद्योग समूहसंवादाचे स्वरूप व व्याप्ती सांगा.
4. जनसंपर्काच्या माध्यम साधनाविषयी सविस्तर लिहा.
किंवा
जनसंपर्क अधिकाऱ्याने माध्यमांशी चांगले संबंध राखण्यासाठी काय करावे? जनसंपर्क अधिकाऱ्यासाठी हे का आवश्यक आहे.
5. टिपा लिहा कोणत्याही दोन.
अ) जनसंपर्क सल्लागार संस्था.
ब) शासकीय जनसंपर्क.
क) जनसंपर्कासाठी संशोधन.
ड) जनसंपर्क मोहिम
